

Božena LOBOREC

Slika

Tada je naš grad živio tajno i to tajno bijaše »na dnu naših srca skrito«. Ono javno bijaše repata zbilja: plijen policijskih racija, krvavo lomljenje kostiju, krvarina. Negdje ispod zemlje živjela je uspravna Koprivnica.

Sjećam se, bila je 1943. Dan je bio sunčan, topao. Divno svijetlih dana ima i u ratu. Uostalom, meni su zamalo svi dani bili sunčani jer rat, unatoč svakodnevni dokaza, bio je imaginarna neka neman, a meni se činilo da živjeti u Koprivnici znači biti zatvoren u kutiju od ebanovine u koju ni po kakvom prirodnom ili natprirodnom zakonu ne mogu ući smrtonosne cijevi uperene u moje srce. Strahote su se, do duše, dešavale, ali ne meni.

Curetak što se iščahurio iz dječje košuljice, kakva sam bila, ma u kakvom vremenu živio, nije prestajao nositi u očima mladenačku radost, uz čežnju mladosti da se ovaj grbavi svijet uredi svjetlije, da se odragocijeni, ozari po nekom receptu što postoji negdje jednako nemušt kao i svakodnevica naših ulica. Djetinjasto, ali vjerovala sam da su gotovo sve mladosti ovoga grada nalik mojoj, odnosno da nam je čekati da odrasli svrše svoj najljep posao što ga ratom nazivaju da bismo se svi mogli voljeti.

I toga sunčanoga dana srela sam Tita.

Negdje početkom 1943.

Tek sam u prošlom broju Podravske zbornice pročitala da je Tito bio ovdje već 1928, a godinama sam, eto, mislila da je prvi put došao na onom plakatu. Naime, njemačke su vlasti raspisale nagradu od 100.000 njemačkih maraka u zlatu onom tko im izruči Tita. Plakate s obaviješću i Tito-

vom slikom razaslali su po svim okupiranim gradovima. Koprivnica je tada bio okupirani grad.

Sjećam se živo. Išla sam Varaždinskom ulicom. Mora da sam se vraćala od Branke. Odakle bih inače išla Varaždinskom ulicom? A ako sam bila kod Branke glava mi je morala biti teška od djevojačkih brbljarija; bile smo ošamućene svojim djevojaštvom. I toga sam dana bila krilata, raspjevana, neuništiva u radosti. Na jednom plotu, i sad se sjećam rapijem, bio je taj plakat s raspisanom nagradom i Titovom slikom. Stala sma. Gledala sam tog »komunističkog poglavicu«, kako su ga nazivali, i premda sam poslije nebrojeno puta vidjela Titove slike, pa i njega živog, Tito s toga plakata uvijek mi se vraća u sjećanje.

Neću ga opisivati. Mnogi su to učinili bolje, nego što bih učinila ja.

Je li to bila mladenačka sklonost prema svemu tajnovitom, prema zabranjenom, neobičnom, nedostupnom, ne znam, ali uzbuđeno sam stajala upijajući svaku crtu toga košćatoga, ozbiljnoga čovjeka sa slike. Možda sam željela da odgo netnem na tom licu tajnu komunizma o kojem smo slušali samo užase preko »krugovala«, ili su ga anatemisali u svojim galamdžijskim govorima; komunizma kojim nas je kateheta Ruf Rufina ponekad plašio na satovima vjeronauka ili u crkvi. Derući se ili šapćući, tek utuvaljivali su nam u glavu da su komunisti ljudi što žive bludno, ljudi što ne priznaju brak, što ruše crkve i vjekovima priznate i bogom posvećene institucije, a hrane se svi iz jednoga kotla. Uz izgancanu i zrihtanu njemačku armadu servirali su nam fotose lju-

di poludivlja izgleda, bosih i polugolih, ušutkujući svakoga ovim nepobitnim dokazima o komunističkoj bijedi.

Zato znatiželjno gledam Titovu sliku na njemačkom plakatu. Da iza njega stoji cijela jedna vojska, znali su i manje obaviještene od mene jer »promidžba« je o tome danomice govorila, pa

i ovaj plakat govori o tome, ali kakav je njen vođa i da li je uopće živ čovjek, nije se bilo neobično pitati ni obavještenijima.

I sad je tu. Na toj slici.

A znati da je živ, da postoji, da je vojnik, vidjeti čak kako izgleda, bilo je mnogo.

Ne samo meni.

**Ilustracija: Sunčanica Tuk-
-Grgić**

